

Maj 2018

Månadsbladet

Påfågelsöga på sälg. Foto: B. Sundberg

Vår bästa tid är nu

Efter en lång vinter är det äntligen vår och vi har årets finaste månader framför oss, i alla fall enligt mig. Jag uppskattar i och för sig att vi har årstider och alla har sin charm och fördel men om jag måste välja en skulle det bli våren.

Våren är också en intensiv period för er i kretsarna och för oss i länsförbundet. Det som står närmast på tur är Klimatriksdagen 4 - 6 maj i Aula Magna vid Stockholms universitet. Där kommer riksföreningen och klimatgruppen att ha ett bord och prata klimatfrågor med de andra som deltar i klimatriksdagen, prata om vår klimatgrupp i länet och även riksföreningens rapport "Avskaffa klimatskadliga subventioner".

En annan viktig fråga som föreningen driver är biologisk mångfald. Många av er kretsar kommer att lyfta det under Gröna kilarnas dag 20 maj och även koppla det till Biologiska mångfaldens dag 22 maj. I naturkalendern, lite längre bak i detta blad, finns en sammanställning av vad som händer i länet under dom dagarna.

KALENDER

4 - 6 maj	Klimatriksdag
20 maj	Gröna Kilarnas Dag
22 maj	Den Biologiska Mångfaldens Dag
15 juni	Uppsala Naturfest
16 - 17 juni	Riksstämman, Uppsala

Naturskyddsföreningen riks har mycket fokus på bin och pollinatörer eftersom de är så viktiga för den biologiska mångfalden och vår matförsörjning. På bilden här ovan syns fjärilen påfågelsöga på en sälg, en honsalg för att vara exakt. Sälgen är ett viktigt träd eftersom den blommar tidigt på våren (nu i dagarna!) och ger på så sätt mat åt t ex bidrottningar som ska starta ett nytt bisamhälle och behöver energi för att kunna göra det. Men även fjärilarna som vi ser nu på våren är beroende av blommor eftersom de nu ska lägga ägg som blir de fjärilar som vi kommer att se under sommaren. De fjärilarna kommer sedan att gå i ide under vintern för att våren efter söka efter blommor för att kunna lägga ny ägg - och så håller det på, i en förhoppningsvis evig cykel. Tyvärr ser vi att kommunerna röjer mycket och att sälgarna ses som sly men det är de alltså inte utan är en viktig del av vårt landskap.

Helgen 16 - 17 juni är det riksstämman i Uppsala. Det är ju nära och bra för oss som bor i Stockholms län så ta chansen att åka för att mingla med andra miljöintresserade människor, lära känna föreningen och inte minst diskutera motionerna och förslaget till den nya framtidsstrategin samt välja ny riksstyrelse.

Tiden som kommer nu är härlig att kunna samla kraft av i och med allt som händer i naturen. Den kraften kan vi så väl behöva när världen ser ut som den gör idag.

Beatrice Sundberg
Ordförande

Rapport från länsstämman

Söndag den 15 april hölls länsstämman på Naturskyddsföreningens rikskansli. 25 personer deltog och röstade bl a fram ordförande, den nya styrelsen, valberedning och revisorer:

Ordförande: Beatrice Sundberg

Ordinarie ledamöter:

Nils-Erik Sandberg (vice ordförande)

My Härstedt (sekreterare)

Kristiina Mustonen

Ronny Fors

Kathrin Wemgård

Christina Nordlind Hejdenberg

Suppleanter:

Jan Holmbäck

Gudrun Hubendick

Stefan Ek

Valberedning: Martin Lindén, Martin Dahl
och Eivor Niklasson

Revisorer: Tommy Nilsson (aukt)

och Elvy Löfvenberg

Revisorssuppleanter: Mathias Fredriksson (aukt)
och Hans Terelius

Fr v: Andrea Söderblom-Tay, mötesordförande, Jan Holmbäck, mötessekreterare, Beatrice Sundberg, ordförande, redogjorde för föreningens verksamhet under 2017. Foto: Karin Schmidt

Avgående styrelseledamöter tackades av med en bok. När stämman var avslutad var det dags för en god lunch och därefter följde en vandring i Årstaskogen med Anders Tranberg som guide.

Karin Schmidt

Save the dates!

Tisdag 4 september Politikerdebatt i Kungsträdgården

Kl 17:00 – 19:00 kommer det bli en politikerdebatt i Kungsträdgården med politikerna som sitter i stadsbyggnadsnämnden i Stockholms stad. Länsförbundet anordnar debatten med Samfundet S:t Erik och Svenska Byggnadsvårdsföreningen.

Mer info om evenemanget finns på Facebook:
https://www.facebook.com/events/1646570265425965/?notif_t=events_add_page_cohost¬if_id=1524582977350291

Söndag 16 september Cykelkarnevalen 2018

- Häng på du som gillar att cykla! Ung som gammal, långsam som snabb, du som är mästare och du som precis börjat vingla fram.

Alla är välkomna, på vilket fordon som helst, bara det drivs med muskelkraft, gäller även el-assisterad cykel. Kl. 14:00 har vi chansen att cykla genom gator och torg och tillsammans förvandla vårt vackra Stockholm till en cykelstad.

Mer information finns på vår hemsida som uppdateras inom kort: www.cykelkarneval.com

Månadsbladet — Nyhetsbrev för Naturskyddsföreningen i Stockholms län

En periodisk tidskrift som kommer ut 10 ggr/år och distribueras med e-post till aktiva i Naturskyddsföreningens kretsar i Stockholms län. **Manusstopp:** den 20:e i varje månad.

Redaktionen: Karin Schmidt red, Maria Bergström, Beatrice Sundberg.

Regionalt kansli: Norrtullsgatan 12N (Brygghuset), Box 6361, 102 35 Stockholm. Tfn 08-644 52 70

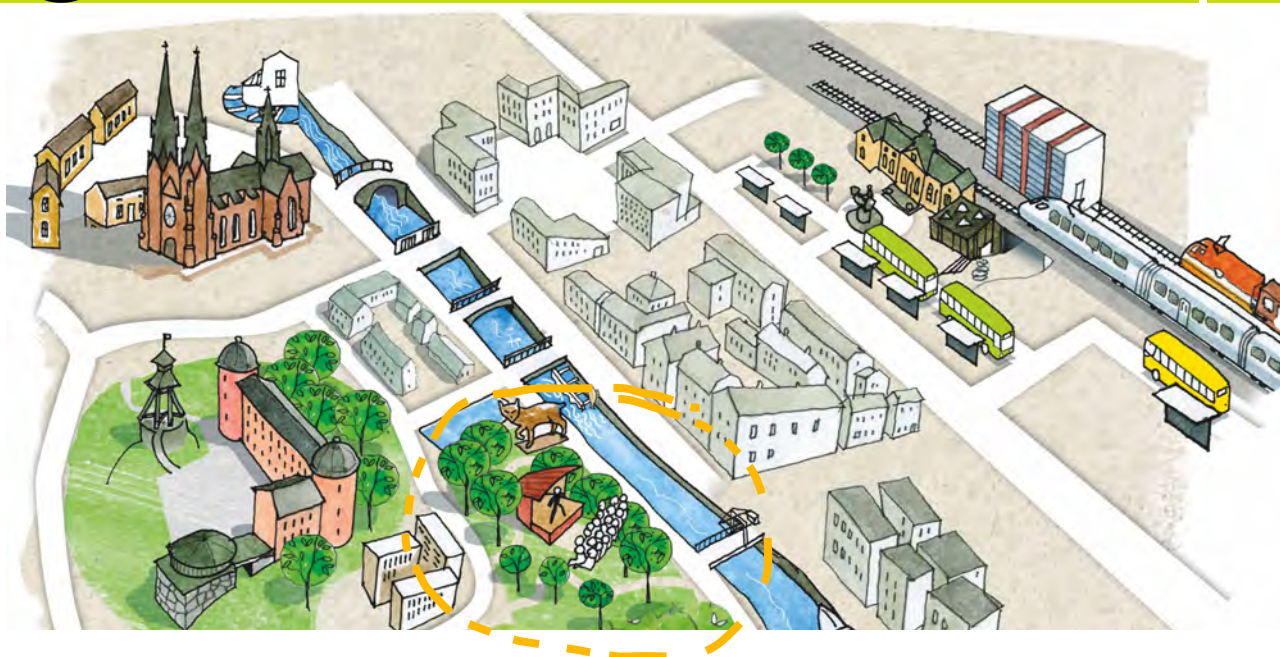
E-post: kansli.stockholm@naturskyddsforeningen.se. Hemsida: <http://stockholms-lan.naturskyddsforeningen.se/>

Ansvarig utgivare:

Beatrice Sundberg
08 644 52 70

UBNR: 21578

(c) Copyright 2009

Uppsala Naturfest - 15 juni

En skön, grön dag för dig och naturen i Stadsträdgården och Parksnäcken.

Lördagen den 16 juni – söndagen den 17 juni har Naturskyddsföreningen sin riksstämma i Uppsala. Dagen innan, fredagen den 15 juni, passar vi på att bjuda in allmänheten till en heldag i Uppsala Stadsträdgård som lyfter fram det stora, breda, aktiva och ideella engagemanget kring natur och miljö, och visar på vilken positiv kraft det har. Syften med dagen:

- Lyfta fram och synliggöra det stora, breda, ideella och aktiva engagemang som finns kring natur och miljö.
- Visa på glädjen i det, och den positiva kraft det utgör i att påverka vår gemensamma framtid.
- Och samtidigt visa på de stora, viktiga utmaningar som gör att engagemanget verkligen behövs.
- Visa på att alla kan vara med och göra skillnad på olika sätt, och olika nivåer – och få fler att vilja göra engagera/aktivera sig.

Vill din krets vara med och visa upp sig?

Anmäl er direkt Karin Schmidt, karin.schmidt@naturskyddsforeningen.se, på länsförbundets kansli.

Sista anmälningssdag 16 maj!

Länsförbundet hjälper er att fixa fram material och resurser för:

- Krets-utställning med bilder och information om lokalt engagemang.
- Möjlighet att dela ett par ord på scenen om ett intressant projekt, eller en tänkvärd erfarenhet i samband med ideellt engagemang.
- En rolig, lärande natur- eller miljö aktivitet.

Vi kan också hjälpa till med frågor om reseersättning m.m.

Karin Schmidt

Uppsala Naturfest, huvudprogram

- **Klockan 12–16:**
Naturskyddsföreningens länsförbund och alla andra natur- och miljöföreningar m fl ställer ut, inspirerar och informerar runt scenen i Parksnäcken och i området precis utanför i Stadsträdgården.
- **Klockan 12–15:**
Experter, kännare och aktiva föreläser och berättar om sina specialområden på Parksnäckans scen.
- **Klockan 15–16:**
Scenprogrammet avslutas med ett "mini-Almedalen" med deltagande rikspolitiker.
- **Klockan 16–19:**
Dagaktiviteterna rundas av, grillarna tänds och musikunderhållningen drar igång.

Mer information om Naturfesten hittar du här:
<https:// uppsala-lan.naturskyddsforeningen.se/ uppsala-naturfest-15-6/>

Maj 2018

Månadsbladet

Är du framtidens miljöhjälte?

Traineer sökes!

Nu söker riksföreningen 24 deltagare till vårt ideella traineeprogram. Som ideell trainee får du en unik möjlighet att bidra till en bättre miljö och samtidigt lära känna Naturskyddsföreningen. Du får en grundlig introduktion till de frågor och strategier som föreningen arbetar med. Programmet startar i augusti och slutar till sommaren 2019. **Sista ansökningsdag är 7 maj!**

Som ideell trainee får du fördjupa dig i miljöfrågor och hur du kan bidra till en bättre värld. Du får en unik möjlighet att lära känna Naturskyddsföreningens arbete i Sverige och insyn i miljörelsers arbete globalt. Du deltar i det ideella traineeprogrammet på din fritid.

Programmet innehåller fem träffar, oftast fredag-lördag på Naturskyddsföreningens rikskansli i Stockholm.

Förhoppningsvis genomför vi även i år den populära studieresan till Bryssel. Under träffarna går vi igenom aktuella miljöhot och föreningens förslag på lösningar. Vi tar också upp frågor om föreningsutveckling och ledarskap i ideella organisationer.

Vi delar in gruppen i regionala grupper där du tillhör en regional grupp beroende på var i landet du bor. Genom den regionala gruppen får du extra bra ingångar till föreningens lokala arbete och lär känna engagerade i föreningen i din region.

Läs mer och ansök här:

<https://www.naturskyddsforeningen.se/vi-soker-framtidens-miljohjaltar>

Nya styrelseledamöter eller engagerade medlemmar?

Skicka in namn och mailadress till karin.schmidt@naturskyddsforeningen.se så ser vi till att de kommer med i distributionslistan för Månadsbladet!

Naturkalendern i Stockholms län

Maj 2018

Utdrag ur program från Naturskyddsföreningens kretsar i Stockholms län.
Fler aktiviteter finns på respektive krets hemsida

Lördag 5 maj

Fågelskådningens dag Tullgarn

Ta med familj, vänner och lite fika och följ med på en tur runt slott och parken under vägledning av skådare ifrån Södertälje. Stövlar och lite grövre kläder brukar behövas, Finns kikare så ta med den. Samling vid centralen parkeringsplats kl 06.00 alt. vid Tullgarns slottsparkering cirka kl 06.30. Samarr. med Södertälje Ornitologiska förening.

Södertälje-Nykvarn

Fågeltornskampen, Broängarna

Möt upp vid fågeltornet på Broängarna för att njuta av fågellivet och delta i en tävling mellan fågeltorn i Sverige, Finland och Danmark. Ta med fågelbok, kikare och fika. Vi räknar alla fågelarter som vi ser eller hör från tornet mellan kl. 05.00 och 13.00 men det går bra att komma ut till tornet när som helst på förmiddagen. Vi har ingen samling innan, utan var och en tar sig ut själv. För den som inte hittar ut till tornet, ring någon av kontaktpersonerna så löser vi det. Alla är välkomna! Vi hoppas på att bli bäst i länet! Kontaktpersoner: Michael Åkerberg, tfn 08-582 484 33, 073-067 31 28 och Bo Hellberg, tfn 070-228 17 44

Upplands-Bro

Insektsvandring på Mäläröarna

Om väder och vind är på vår sida så här i början av sköna maj, kan vår insektsfauna bjuda på ett varierat skådespel i skog och mark. Granna

fjärilar, hungriga humlor, solitära bin samt yrvakna myror bör kunna studeras och förhoppningsvis även examineras under ledning av den framstående entomologen, d v s insektskännaren, Håkan Elmqvist. Håkan har intresserat sig för insekter sen "Hedenhös" och har även hunnit med att skriva en omtyckt och vacker bok om hur vi kan känna igen flertalet av våra dagfjärilar. Klimatförutsättningarna för dagen får avgöra vår destination, men en väl förberedd matsäck i ryggsäcken är "manna" för magsäcken. Samling kl. 10.00 vid kommunhuset Tappström för samäkning med anständig närkontakt.

Mäläröarna

Söndag 6 maj

Vårfågelsång i Lunden, Sjötorp

Lunden ingår i Drevvikens naturreservat. Här finns ångar och höga granar, strandområden med vackra ädellövskogar och unik svämskog. Vi lyssnar på fågelsången och guidas av Rolf Larsson som i många år fotograferat och följt fågellivet i Lunden. Samling på parkeringen vid Sjötörpsvägen, kl 8.00. Ca 4 tim. Hitta hit: Infart från Gamla Nynäsvägen, fortsatt till fots till järnvägen. Från pendeltåget i Skogås, följ järnvägen söderut till Sjötörpsvägen eller ta buss 830 eller 831 till hållplats Sjötörpsvägen. Ta med: Kikare och matsäck. Kläder efter väder. Kontakt: Rolf Larsson, 070-649 90 92.

Huddinge

Lördag 12 maj

Besök på Erkenlaboratoriet

Följ med på ett spännande besök på Erkenlaboratoriet där internationellt viktig forskning bedrivs. Prof. Kurt Pettersson visar oss runt och berättar om verksamheten som handlar om bl a undervisning av studenter, uppdragsverksamhet med vattenanvändning och internationellt känd forskning i limnologi. På stationen genomförs även pedagogisk verksamhet i form av vattendagar till barn från förskoleåldern till gymnasie studenter. Ta med fikakorg och kläder efter väder då vi gör en liten promenad i området. För mer info och anmälan: Kristiina.musto-

nen@live.se eller 0735-73 73 21.
Plats: Erkenlaboratoriet vid Svanberga. Tid: kl 11.00–13.00.

Roslagen

Söndag 13 maj

Smaka på källor

Vi beger oss ut i naturen under ledning av Gunnar Wiklander för att undersöka och prata om källor i vår närhet. Fokus ligger på hur källan har uppstått, vilken natur som omger den och vilka egenskaper vattnet har. Givetvis provsmakar vi vattnet. Vi får också höra om källornas kulturhistoriska betydelse. Ta med matsäck. Vi samåker i egna bilar. Körsträcka totalt ca 60-80 km. Samling vid Märsta station kl. 10.00. Återkomst ca kl. 15. Anmälan senast 8 maj till Mats Olsson, 070-631 60 54, mats.olsson@slu.se. Meddela gärna om du har bil och hur många platser du har i bilen.

Sigtunabygden

Tisdag 15 maj

Fågelkväll vid Säbysjön

Samling på parkeringen vid Säby allé kl. 18.50. Vi vandrar från Säby Gård utmed den södra delen av Säbysjön till fågeltornet och det s.k. 30-meterskärret. Klä er varmt och med kängor/stövlar och ta med fika. Ca 3 tim. Mer info: Nicklas Johansson, 08-580 160 47, 0709-750 267.

Järfälla

Onsdag 16 maj

Cedergrenska parken

Exotiska barrväxter och vårbloomor i en salig blandning. Nyplanterade träd och lökar, biodling och äppellund. Vi vandrar runt i parken med kommunens stadsträdgårdsmästare Karin Almén som guide. Samling kl. 18.30 vid parkens p-plats mitt emot Marina läroverket. Ca 1,5 tim. Info: Kjell Rosén, 070-771 42 48.

Danderyd

Söndag 20 maj Gröna kilarnas dag

De gröna kilarnas dag, med fokus på svaga länkar

Hänger Danderyds natur ihop så att djur och växter kan röra och sprida sig på ett naturligt sätt? Vi inleder med en vandring och avslutar med fika och samtal, lokala politiker är inbjudna. Samling kl. 10.00 vid Enebyängens handelsplats utanför IKEA och avslutning vid sjöscouter-nas stuga Enebybergsvägen 1. Ca 2 tim. Ansvarig: Eivor Niklasson, tfn 0708-86 22 20.

Danderyd

Långvandring i Bogesundskilen

Vi gör en långvandring (ca 8 km) genom ädellövskogar, hållmarker och kulturlandskap, med guidning av Jan Holmbäck. Målet är ekhagarna vid Lökholsudd med sin rika vårflora. Samling vid hpl Nibble (ta buss 670 från Söderhamnsplan i Vaxholm 10.40 eller från Tekniska högskolan i Stockholm 10.20). Samarrangemang med våra grannkretsar. Info: Jan Holmbäck 070-719 22 00.

Vaxholm m.fl.

Ekopassager – guidad tur

Storstockholms gröna kilar är en stjärnformig struktur av naturområden. Denna grönska är dock ingen självklarhet. Innevanarna i länet bjuds därför in att under Gröna Kilarnas Dag uppleva och manifestera den natur som är så viktig att bevara och utveckla på ett hållbart sätt. Järvakilen skall som idé vara vår gröna länk från nordväst om Sigtuna in till Djurgården. I Järvakilen bjuder vi in dig till en guidad tur av ekopassager på nya motorvägen Rotebro-Stäket. Vi ser dagsläget med arbetena och hur det kommer att bli. Var ligger Sollentuna Häradsallmänning och Go-Kart-banan? Syftet med Sollentuna Häradsallmänning är i första hand kommersiellt skogsbruk. Där blir det i långa tider stora ytor där allmänheten i praktiken inte är

välkommen. **Tid & plats:** Från Sollentuna: Samling kl 9 norr om Tu-rebergshuset. Vi fyller privata bilar för färd mellan hållpunkterna. Från Järfälla: Samling kl 9 vid Kallhålls station. Vi fyller privata bilar och möter upp folket från Sollentuna. Ca 2,5 tim. Anmälan med mobilnummer senast 10 maj till torbjorn.schmidt@gmail.com. Kontaktperson för transport från Sollentuna: Torbjörn Schmidt, SMS 0735-26 69 45. Kontaktperson för transport från Järfälla: Karin Hanze, SMS 0705-72 08 40

Järfälla & Sollentuna

Tisdag 22 maj Biologiska mångfaldens dag

Storlom och näktergalskväll

Vi firar den Biologiska mångfaldens dag med en vandring kring Hellasgården i Nackareservatet. Förhoppningsvis sjunger näktergalarna och storlomsparet i Källtorpssjön visar sig. Vi besöker bl.a. Nedre Lussegårde, en biologisk "hotspot" i Nackareservatet. Den färbetade hagen är bl.a. hem cavit för några sällsynta skalbaggar. Medtag fika! Samling: kl 18.00 vid Hellasgården. Ca 3 tim. Info: Ronny Fors, 073-802 4543, ronny.fors@naturskyddsforeningen.se

Nacka

Visning av Rågsveds friområde

Följ med och upplev ett riktigt artrikt och naturskönt område i Stockholm. Utarmandet av den biologiska mångfalden är en av vår tids viktigaste frågor. Anders Tranberg guidar och visar oss runt i Rågsveds friområde med Kräppladalen och de magnifika skogslindarna på Ekornäset. Området är planerat att bli naturreservat i år. Ta med fika! Ca 4 km. Samarrangemang med lokala Kräpplagruppern. Samling: Kl. 17.30 vid Rågsveds tbanestation. Ca 3 tim. Info: Anders Tranberg, tel 073724 63 07. anders.tranberg@naturskyddsforeningen.se. Ingen för-anmälan. Avgift: Gratis för medlem-mar, icke medlem 50 kr.

Stockholm

Storstadens fladdermöss vid Årstaviken

Följ med på den populära fladdermusexkursionen vid Årstaviken på den Biologiska mångfaldens dag. Med hjälp av ultraljudsdetektorer hoppas vi att få höra och kanske även se några av de arter som finns

i Stockholm. Ta gärna med fika! Antalet platser är begränsat till 30. Samling kl. 21.30 vid Årstalundens båtklubb, Vickergatan 33, 10 minuters gångväg från tbanestation Skanstull. Ca 2,5 tim. Info & anmälan: Senast 20 maj till Christian Sommer, chrisommer@hotmail.com, tel 070794 76 46.

Söderort

Kvällsexkursion till Lina naturreservat i Södertälje

Följ med oss på en kvällsvandring i Lina naturreservat i Södertäljes utkant. Detta naturreservat var ett av de första som kommunen själv bildade, redan 1992. Området är drygt 300 ha med många olika naturtyper och en stor artrikedom tack vare omfattande restaureringsåtgärder. Bl.a. finns en gammal vattenfylld lertäkt med ett rikt fågelliv där såväl smådopping som svarthakedopping och sångsvan häckar. Ta gärna med er lite kvällsfika! Samling kl. 18.30 vid parkeringsplatsen intill Mora torp (ett par hundra meter nordväst om Lina Ridhus intill Enhörnaleden). Ca 3 tim. Kontakt: Bo Ljungberg, 070 889 98 14, bo.ljungberg@yahoo.se.

Botkyrka-Salem

Upptäck vid Naturens rum

För nyfikna upptäckare i alla åldrar! På "Den biologiska mångfaldens dag"! Hur många olika sorters blommor, växter och småkryp kan man hitta i Alby egentligen? Alla som vill vara med och leta är välkomna, stora och små! Vi träffas kl. 18.00 vid Naturens rum på Alby friluftsgård och försöker hitta så många olika arter vi kan! Vi sätter upp det vi hittar på en tavla och räknar dem. En rolig upptäckartimme för hela familjen! Ca 1 tim. Info: Solveig Dahl 070-350 11 39

Tyresö

Naturbingo vid Fysingen

Vi uppmärksammar naturens mångfald med en vandring vid Fysingen kombinerat med en naturbingo där du på en bingobricka kryssar arter som guiderna hjälper dig att uppmärksamma. En internationell dag som vi firar i Väsby på detta njutbara sätt. Sverige har i konventionen för biologiska mångfald åtagit sig att skydda artrikedom i landet. Ta med kikare och fika. Samling: Stora Ladan, Lagårdsvägen vid Löwenströmska., kl 18.30. Ingen anmälan behövs. Ledare: Håkan Talling, Ingvar Häll, Niklas Johansson.

Väsby

Onsdag 23 maj

Vårvandring i Ekbacken

Vi samlas kl. 14.00 vid brostugan i Larsberg och vandrar i Ekbacken när blomningen och våren är som vackrast. Karin Byström, som känner området väl, guidar oss och visar de rara örter som växer där. Vi avslutar med en fika, så tag med termos och matsäck i ryggsäcken. Ca 2 tim. Vandringen arrangeras i samarbete med Friluftsrådet. Info: Christian Gottlieb, 070-303 29 14.

Lidingö

Lördag 26 maj

Familjedag på Grävelsta gård

Ta med hela familjen och kom på utflykt till Grävelsta gård (Grävelsta 1). Tid: kl 10-12. På Grävelsta

finns får, kor och bin och det drivs ett litet säsongscafé. Vi besöker den pågående restaureringen av naturbetesmarkerna och Bo Eknert guidar i naturlandskapet.

Vallentuna

Söndag 27 maj

Plantera en fjärilsrestaurang

Allt i naturen hänger ihop, så när man pratar om fjärilar och vad de behöver blir det naturligt att prata om pollinering och bin, och om vad fjärilsväxterna behöver och hur växternas jord blir till. Vi planterar växter som fjärilar tycker om och som du kan sätta i din egen trädgård. Vi undersöker gårdens bikupa och letar efter de som omvandlar växtdelar till mull i komposten. Dagen avslutas med en tipspromenad.

Samarr. med Åkersberga Trädgårds-sällskap. Samling: Kl. 13.00 vid Länsmansgården, Kantarellvägen 12 i Åkersberga. Ca 2 tim. Kontakt: Margareta Olofsson, 070-340 2514. *Österåker*

Onsdag 30 maj

Rhododendron i Bergianska trädgården

Samling vid informationstavlan vid Bergianskas ingång kl. 19:00. Vi går genom parken upp till Italienska terrassen och hoppas att rhododendronen är i full blom. Här finns en stor samling olika sorters Rhododendron och Azaleor, så vi kan få en vacker upplevelse. Efter eller under vandringen intar vi medhavd fika. Anmälan till Lotta Falge lotta_falge@hotmail.com, 070-8872337.

Haninge

Sista Naturkalendern...

Nu gör jag en paus med Naturkalendern (p g a nya arbetsuppgifter). I det här sammanhanget vill jag gärna påminna om vikten av att lägga in era kommande aktiviteter på er hemsida samt i Aktivitetskalendern (riksföreningen). Hör av dig till undertecknad om du behöver inloggningsuppgifter eller hjälp med hur man gör!

Karin Schmidt

STORSTOCKHOLMS NATURGUIDER TIPSAR;

TORSDAG 3 MAJ - BARNVAGN

En tur till fåglarna vid randen av urskogen

Ta barnvagnen på bussen till Svartbäcken och gå med Peder Curman till urskogen i Tyresta. På vägen lyssnar vi på de tydligaste rösterna i fågelkören och spanar i skyn efter nytillkomna vårfåglar. Ta gärna med kikare om du har. I Tyresta blir det så en kort sväng in i skogen för att känna på skillnaden mot de öppnare markerna. Samling kl 10.35 busshållplats Svartbäcken, avslut i Tyresta by. Ca 4 km, 2,5 timmar

SÖNDAG 6 MAJ

Kolla fågel - Sandemars

Sandemars naturreservat är en av länets finaste lokaler att besöka på fågelskådningens dag. Bosse Ljungberg tar dig över havsstrandängarna, genom lövlundarna och de betade hagarna. Ta gärna med kikare och en fågelbok – och ha bra på fötterna, det kan vara blött! Samling 09.35 på naturreservatets parkering (buss 839* från Haninge centrum kl 09.11 till busshpl Svärdsnäsviken. Ca 4 km, 4 timmar

SÖNDAG 13 MAJ

Täby prästgård

Här finns ett alldeles nytt naturreservat med spännande kulturhistoria och vacker natur. Möt vårbloomingen tillsammans med Yolanda Karlsson i en av Täby kommuns finaste betesmarker: Här finns stor biologisk mångfald och Yolanda berättar mer om reservatets skötsel och framtida utveckling. Som avslutning utlovas en riktig raritet, den rosa backsippan! Samling kl 10.15 vid Täby kyrkby station (Roslagsbanan från Stockholm Östra kl 9.50*). Ca 3 km, 3 timmar

SÖNDAG 20 MAJ - Gröna kilarnas dag

Stegsholm på Gålö

En vandring i ett av länets största hagmarksområden tillsammans med Anna Petri. Här möts vi av grovstammiga ekar, betande kor, en mångfald av blommor samt en historia med bland annat rysshärjningar, jordbruksskola och Prins Carls uppfostringsanstalt för fattiga barn. Samling kl 10.00 vid parkeringen till Stegsholms naturreservat (buss från Västerhaninge station kl. 09.40). Ca 5 km, 4 timmar. *Ingen avgift*

TISDAG 22 MAJ

Biologiska mångfaldens dag

Norra Djurgården

I naturen är barnet suveränt. Minsta kryp är värt uppmärksamhet. Blommor går att tala med. Fåglarna kvittrar ramsor. Kottar och stenar är för att samla på. Regn är att plaska i och träd till för att klättra. Maria Bergström leder denna tur och berättar mer om varför naturen är en så värdefull tillgång i små barns utveckling och så bra för vårt eget vuxna välbefinnande. Rast med tillfälle till matning och blöjbyte under turen. Samling kl 10.30 vid T-bana Universitetet. Ca 4 km, 3 timmar

Försommarblomster, engelsk park och hav

Här, i Tyresö slotts engelska park, finns grovstammiga alar, bok, ek, lind och blommande fruktträd. Betande får bidrar till den rika floran och håller landskapet öppet. Vandra/rulla i lugnt tempo med Martina Kiibus genom parken där vårens och försommarens alla blommor spirar och ut på Notholmen för en fikapaus vid havet. Samling kl 11.00 vid busshållplats Tyresö kyrka (buss 875 från Gullmarsplan kl 10.22*). Ca 3 km, 3 timmar. Denna tur fungerar också utmärkt för rullstolsburna! *Ingen avgift*

Biologisk mångfald - världens självförsvaret!

Ett myller av livsformer är naturens självförsvaret för att stå pall för påfrestningar som klimatförändring. Men en rik natur kan också vara ditt personliga självförsvaret mot stress och värk. Bosse Rosén ger sin personliga syn på hur din och planetens hälsa hänger ihop. Vi rör oss delvis i obanad terräng. Samling: T-Åkeshov 16.00, utgången mot slottet. Ca 1 timme. *Ingen avgift*

Kväll med salamandrar

Tack vare aktiva stödåtgärder lever och frodas nu åter den större vattensalamandern i Judarskogen. Ett unikt stödprojekt har gett fint resultat. Martina Kiibus guidar i sena vårvällen (det är då de är aktiva) och berättar om sina erfarenheter som salamanderstödare. Samling kl 21.30 T-Åkeshov, utgången mot slottet. Ca 3 km, 1 – 1½ timme. *Ingen avgift*

- Att delta kostar 100 kr, 80 kr för medlem i Naturskyddsföreningen och under 18 år fritt. Nu kan du betala med SWISH!
- Ta med matsäck/fika för turerna över 2 timmar. Bra skor, sköna kläder och gärna kikare! Vandringarna genomförs i alla väder - ingen föranmälan behövs!
- * kolla för säkerhets skull på sl.se

Mer information:

www.utinaturen.nu